

Xalikulov Erkin

Texnologik ta'lim kafedrasi o'qtuvchisi

Chirchiq davlat pedagogika Universiteti

TA'LIM TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH-ASOSIY

VAZIFALARDAN BIRI

Annotatsiya: Maqolada O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimining nazariy va amaliy jihatlari, O'zbekistonda ta'lim tizimini isloh qilishning asosiy bosqichlari hamda bu borada erishilgan natijalar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: bilim, innovatsiyalar, ta'lim, oliy ta'lim tizimi, ta'lim tizimini isloh qilish, ta'lim uzluksizligi.

Khalikulov Erkin

Teacher of the Department of Technological Education

Chirchik State Pedagogical University

IMPROVING THE EDUCATIONAL SYSTEM IS ONE OF THE

MAIN TASKS

Abstract: The article examines the theoretical and practical aspects of the education system of the Republic of Uzbekistan, the main stages of the reform of the education system in Uzbekistan, and the results achieved in this regard.

Key words: knowledge, innovation, education, higher education system, educational system reform, educational continuity.

Rivojlanib borayotgan dunyoda bilimning jamiyat rivojlanishining asosiy resursiga aylanishini ko'rsatadigan yangi tendentsiyalar hukmronlik qilmoqda. Iqtisodiy rivojlanish omillari o'zgarimoqda; ular orasida innovatsiya va yangi bilimlarni tarqatish omillari tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bilim moddiy ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish uchun turtki bo'lib, hayot darajasi va sifatini, sog'liqni saqlashni, jamiyatning jamiyat hayotiyiligini belgilaydi. Bilimga asoslangan innovatsion jamiyat iqtisodiyoti yuqori malakali mutaxassislar ulushini oshirishni, fuqarolarning uzluksiz ta'lim olishi uchun

shart-sharoitlarni, ularning ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlarga moslashishini ta'minlaydigan innovatsion ta'lim tizimlarini talab qiladi.

Zamonaviy iqtisodiyot bilimlar iqtisodiyotidir. Ushbu iqtisodiyot doirasida bilim yuqori texnologiyali mahsulotlarga, yuqori malakali xizmatlarga aylanadi. Bilimlarni uzatish, shaxsni ijtimoiylashtirish, uning jamiyatga integratsiyalashuvi zarurati ta'lim tizimi tomonidan ta'minlanadi; ijtimoiy institut sifatida u bilimdan ijtimoiy tajribani uzatish vositasi sifatida foydalanadi.

Bilimni talab qiluvchi mahsulot va xizmatlar yaratish asosida raqobatning globallasuvi zamonaviy ta'limning rolini kuchaytiradi va strategiyasini belgilaydi. Rivojlangan mamlakatlarda an'anaviy sanoat iqtisodiyoti axborot (bilim) iqtisodiyotiga aylanar ekan, eski ta'lim modellari davom etayotgan o'zgarishlarga mos kelmay qoldi, ular global muammolarni hal etishda samarasizlik va hatto nochorlikni ko'rsatmoqda. Bu mavjud ta'lim va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dinamikasi o'rtasidagi tafovutga olib keladi. Ta'lim modellari faoliyatning barcha sohalarida innovatsiyalarning rivojlanishiga mos kelishi kerak.

Zamonaviy dunyoda ta'lim strategik istiqbolda raqobatbardoshlik omiliga aylanadi. Hukumatlar va xalqaro tashkilotlar ham ta'lim sifatiga e'tibor qaratmoqda. Ta'lim – mamlakatning intellektual salohiyati shakllanadigan muhitdir. Kadrlar raqobatbardoshligi qanchalik yuqori bo'lsa, mamlakatimizda mavjud bo'lgan barcha imkoniyatlardan shunchalik samarali foydalanish, shu paytgacha foydalanilmagan kuch va imkoniyatlarni safarbar qilish. Aynan ta'lim sifati talabalar tomonidan olingan bilimlarning hajmi va o'zlashtirilishi darajasini belgilaydi va ularning shaxsiy va ijtimoiy maqsadlariga erishish ham bunga bog'liq. Har bir mamlakatning siyosiy kun tartibi ta'lim natijalarining sifati yuqori bo'lishini va talabalar jamiyatda konstruktiv rol o'ynashga yordam beradigan ko'nikma va qadriyatlarni egallashlarini ta'minlashdan iborat.

Zamonaviy ta'lim tizimi butun jamiyat va uning har bir a'zosi, davlat va biznes manfaatlarini amalga oshiradigan davlat innovatsion va investitsiya siyosati doirasida shakllanadi.

So'nggi yillarda O'zbekiston ta'lim tizimi zamonaviy fuqarolik jamiyati ehtiyojlariga javob beradigan ta'lim jarayoni va ta'lim muhitining yangi modelini yaratish zarurati bilan duch kelmoqda. 2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasidan kelib chiqib, ijtimoiy sohani, jumladan, ta'lim va fanni rivojlantirish to'rtinchi ustuvor yo'nalishdir".

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2017-yil 22-dekabrda Oliy Majlisga Murojaatnomasida: "Joriy yilda ta'lim muassasalarini yangidan qurish va mavjudlarini ta'mirlashga alohida e'tibor qaratdik.

12 umumta'lim maktabi qurildi, 320 maktab rekonstruksiya qilindi, 152 maktab kapital ta'mirlandi. Shuningdek, 107 ta maktabgacha ta'lim muassasasi qurildi va rekonstruksiya qilindi, 195 tasi kapital ta'mirlandi. Farzandlarimizni yoshligidan tarbiyalashning o'рни va ahamiyati katta ekanini inobatga olib, Maktabgacha ta'lim vazirligini tashkil etdik. Bu sohaning moddiy-texnik bazasini mustahkamlashimiz, jumladan, yaqin 3-4 yil ichida mamlakatimizning barcha hududlarida minglab yangi bolalar bog'chalarini qurish va jihozlash, ulardagi ta'lim va tarbiya sifatini yangi darajaga ko'tarishimiz zarur. Daraja. Ko'pchilik ota-onalar, o'qituvchi va o'quvchilar, keng jamoatchilikning takliflariga binoan 11 yillik umumiy ta'limni tikladik".

O'zbekiston Respublikasida oliy ta'lim tizimi katta ahamiyatga ega. Zamonaviy dunyoda ta'lim tizimining bunday alohida o'рни, uning inson faoliyatining eng muhim sohasiga aylanishi kelajak mutaxassislarini tayyorlash muammosini ustuvor vazifalardan biriga aylantiradi. Shu munosabat bilan oliy ma'lumotli malakali mutaxassis tayyorlash va bitirish oliy o'quv yurtlarining asosiy vazifasi hisoblanadi. Oliy ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, kadrlar tayyorlash tizimi mazmunini tubdan qayta ko'rib chiqish, xalqaro andozalar

darajasida oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash uchun zarur shart-sharoitlarni ta'minlash respublikada amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy va ustuvor vazifalariga aylandi. O'zbekiston.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi PQ-2909-son qarori bilan 2017–2021-yillarda oliy ta'lim tizimini kompleks rivojlantirish dasturi tasdiqlangan bo'lib, unda oliy ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish; oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, modernizatsiya qilish va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini yanada joriy etish. Dasturni amalga oshirish uchun ajratiladigan moliyaviy resurslar hajmi 1,7 trilliondan ortiqni tashkil etadi. so'mni tashkil etdi, shundan 1,2 trln. so'm – o'quv-laboratoriya binolari, sport zallari va talabalar turar joylarini qurish va kapital ta'mirlashga, 500 milliard so'mdan ortiq – jihozlar, mebel va inventarlar bilan jihozlash, shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirishga. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 24-avgustdagi qarori bilan O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzurida byudjetdan tashqari Ta'lim va tibbiyot muassasalarining moddiy-texnika bazasini rivojlantirish jamg'armasi tashkil etildi.

Mamlakatimizda ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha ko'rilayotgan choratadbirlar iqtisodiyotning real sektorlari ehtiyojlarini hisobga olgan holda amaliyotchi bitiruvchilar sonini ko'paytirish, ta'lim sifatini oshirish, ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish, xorijiy mutaxassislarni jalb etish va boshqa ko'zda tutilgan. ta'lim sifatini oshirish bilan bog'liq masalalar.

Shuningdek, 15 ta oliy ta'lim muassasasida sirtqi bo'limlar ochilib, ularda kollejlarni tamomlagan 5 ming nafardan ortiq o'qituvchilar oliy ma'lumot olishlari mumkin bo'ladi.

Ta'lim tizimida innovatsion va ijodiy yondashuvlar asosida Muhammad Xorazmiy va Mirzo Ulug'bek nomidagi aniq fanlarni chuqur o'rganishga ixtisoslashtirilgan maktablar tashkil etildi.

Oliy ta'lim tizimini yanada takomillashtirish borasida ham salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Xususan, 2017–2021-yillarda oliy ta'lim tizimini kompleks rivojlantirish dasturi qabul qilindi.

Yangi tashkil etilgan institut va universitetlar filiallari hisobiga oliy ta'lim muassasalari soni 81 taga, hududlardagi filiallari soni 15 taga, xorijiy universitetlar filiallari soni 7 taga yetdi. Olmaliq shahridagi Moskva po'lat va qotishmalar instituti, Toshkentda esa AQShning Webster universiteti filiali.

2017-yilda oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining umumiy soni 68494 nafar talaba bo'lib, shundan 62900 nafari bakalavriat, 5594 nafari magistratura bosqichini muvaffaqiyatli tamomlagan. 67326 nafari oliy ta'lim muassasalarining kunduzgi, 1168 nafari sirtqi bo'limda o'qigan bitiruvchilardir. Bitiruvchilarning umumiy sonidan 20 ming 630 nafari davlat granti asosida tahsil olib, bakalavriat yoki magistratura bosqichiga ega bo'ldi.

Iqtisodiyotning real sektori ehtiyojlaridan kelib chiqib, ayrim oliy ta'lim muassasalarida sirtqi va kechki bo'limlar ochildi.

O'zbekiston Fanlar akademiyasi tizimini takomillashtirish va moddiy-texnik bazasini mustahkamlash chora-tadbirlari ko'rildi, uning tarkibidagi qator ilmiy-tadqiqot institutlari va markazlari faoliyati tiklandi.

Innovatsion harakatga qo'shilgan mamlakatimizda oliy ta'lim va fan ustuvor yo'nalishlardan biridir.

REFERENCE

1. Kadirova, O. K. (2021). Comparative typological analysis of Russian-Uzbek literary relations in their historical development. *湖南大学学报(自然科学版)*, 48(12).
2. Kadyrova, O. (2021). Information and communication technologies in the process of teaching foreign languages as the basis of an innovative approach to learning. *THEORETICAL & APPLIED SCIENCE Учредители: Теоретическая и прикладная наука*, (9), 649-651.
3. Kadyrova, O. K. (2021). Motivational basis for the formation of eastern and western literature Мотивационная основа формирования восточной и западной литературы. *Журнал филологических исследований*, 6(3), 17-22.